

Natuurhistorisch Museum Wenen

door Dr. G. Niedermayr

De mineralogische en petrografische afdeling van het Natuurhistorisch Museum in Wenen

De aardwetenschappelijke verzamelingen van het Natuurhistorisch Museum in Wenen gelden ook nu nog — bijna 60 jaar na het eind van de Oostenrijks-Hongaarse Monarchie — als de grootste verzamelingen op dit gebied ter wereld.

Franz Stephan von Lothringen (de gemaal van keizerin Maria Theresia) is de stichter van het museum en deze verzameling. Uit de circa 30.000 stukken grote verzameling mineralen, gesteenten, fossielen, die Franz Stephan van de Florentijnse geleerde Johann von Baillou in 1748 kocht, ontstonden in de loop der tijden de Weense natuurwetenschappelijke verzamelingen, uitgebreid door voortdurende aankopen, schenkingen en vooral uitgebreid tengevolge van vele expedities. De aardwetenschappelijke verzamelingen zijn tegenwoordig ondergebracht in de geologisch-paleontologische afdeling en de mineralogisch-petrografische afdeling van het museum.

De mineralogisch-petrografische verzameling is in vijf zalen ondergebracht en onderverdeeld in verschillende deelexposities. Het belangrijkste gedeelte is de mineralenverzameling en in 80.000 (!) nummers gerubriceerd; het werkelijke aantal verzamelstukken is zelfs nog groter. Systematisch geëxposeerd zijn ongeveer 11.000 mineralen en toegankelijk voor de bezoekers; een groter aantal is echter in laden ondergebracht.

De jaarlijkse uitbreiding omvat gemiddeld 250 nummers, zodat completering van deze systematische verzameling gestaag plaatsvindt.

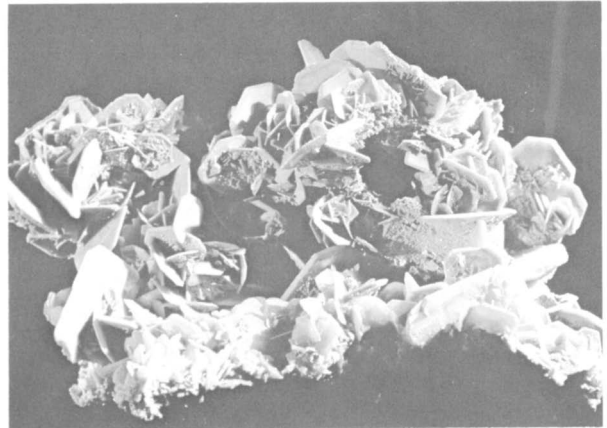
Allereerst zijn de mineraalvoorkomens in het toenmalige Oostenrijk-Hongarije door schitterende stukken vertegenwoordigd, zoals elk goud- en zilvervoorkomen van Boemen en Siebenburg. Voorbeelden van deze mineralisaties zijn gedegen goud en zilver, alsmede verschillende goudtelluriden en zilversulfiden. Doch ook mineraalvoorkomens uit andere delen van Europa, Azië en andere werelddelen zijn in soms schitterende stukken aanwezig. Een apart deel van de expositie is gewijd aan de mineraalvoorkomens in Oostenrijk. Prachtige groepen apatiet, epidoot, lazuliet, fenakiet en wulfeniet uit vindplaatsen in de Alpen zijn hier uitgesteld.

Sinds korte tijd is een edelstenenverzameling ingericht en voor het publiek opengesteld. De meest begerenswaardige stukken zijn in speciaal beveiligde vitrines ondergebracht. Een greep uit het tentoongestelde: Columbiaanse smaragden, goud- en platina-nuggets, alsmede diamanten in kimberliet uit Zuid-Afrika. Samen met het ruwe materiaal zijn geslepen stenen voorhanden, soms in sieraden verwerkt. Naast ringen met smaragden en diamanten vraagt vooral een ring de aandacht waarin een ongewoon grote alexandriet is gezet, die in het kunstlicht een prachtige dieprode kleur vertoont. Als nieuwste aanwinsten geëxposeerd zijn o.a.: een ongewoon grote aquamarijn uit Brazilië alsmede één van de grootste edeltopazen ter wereld eveneens afkomstig uit Brazilië.

Interessant uit historisch oogpunt daarentegen is het „edelstenenboeket”, dat keizerin Maria Theresia aan haar gemaal Franz Stephan omstreeks het jaar 1760 ten geschenke heeft gegeven als basis voor een eigen edelstenenverzameling.

Een vermelding van belangrijke vindplaatsen — inmiddels grotendeels achterhaald — uit de tijd van de Oostenrijks-Hongaarse Monarchie en een overzicht van mijnbouwproducten met als thema „Aufbau der Materie” completeren het geheel.

*Wulfeniet uit Bleiberg, Karinthië.
± 12 cm lang. Foto: O. Medenbach*

De tweede grote verzameling vinden we in het mineralogisch-petrografisch gedeelte van het museum. Deze afdeling herbergt circa 45.000 geïntariseerde gesteentemonsters en wordt momenteel geheel opnieuw ingericht. Aardig is een kleine kollektie bouwstenen uit het oude Rome en een kollektie bouwstenen die voor de Weense bestratingen zijn gebruikt.

Beroemd is de meteorietenverzameling van het museum, die ook heden ten dage nog tot de grootste in haar soort wordt gerekend, zowel wat het totale gewicht betreft als wat de verscheidenheid aan meteorieten aangaat. Circa 6000 objecten zijn aanwezig. Belangrijke meteorieten in deze verzameling zijn: de Knyahinya, lange tijd de grootst bekende steenmeteoriet, dan de 927 kg zware ijzermeteoriet van Joundegin en de meteoriet Hraschina, de eerste in deze verzameling en hierdoor voorwerp van bestudering van deze hemellichamen door vroegere Weense onderzoekers.

Alle verzamelingen van het museum zijn dagelijks te bezichtigen van 9.00 uur tot 13.00 uur, echter met uitzondering van de dinsdag. Het adres is: Burgring 7, Wien I. In het septembernummer van „*gea*” — 1975 (vol. 8, nr. 3) is van de hand van H. Kollmann een artikel gepubliceerd over de Geologisch-Paleontologische verzameling van dit Weense Natuurhistorische Museum.

*Diamant in kimberliet, Zuid-Afrika.
Kristal ± 1 cm lang.
Foto: O. Medenbach*

